הִלְכוֹת תְּפִלִּין סִימָן כה

ג זֹהַר פָּרָשַׁת וְאֶתְחַנַּן (רסה.).
ד טוּר. ה בְּרָכוֹת י״ד (ע״ב). ו רַבֵּנוּ יוֹנָה (פ״ה) [פ״ב] שָׁם (ח. ד״ה הרוצה).

בָּהֶם תְּחִלָּה (ד) * וְיִצְטָרֵךְ לַהֲנִיחָם (ה) קֹדֶם הַטַּלִּית כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל הַמִּצְוָה. הַגָּהּ: מִיהוּ אִם תְּפִלִּין מְזֻמָּנִים בְּיָדוֹ (ו) וְאֵין לוֹ ציצית, (ז) אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַל הַציצית, אֶלָּא מַנִּיחַ תְּפִלִּין, וּכְשֶׁמְּבִיאִים טַלִּית מֵעַצְמוֹ (דברי עצמו): ב * [ג]מִי שֶׁהוּא זָהִיר בְּטַלִּית קָטָן, יִלְבָּשֶׁנּוּ וְיָנִיחַ תְּפִלִּין (ח) בְּבֵיתוֹ, וְיֵלֵךְ לָבוּשׁ בְּצִיצִית וּמֻכְתָּר בִּתְפִלִּין לְבֵית הַכְּנֶסֶת (ט) וְשָׁם יִתְעַטֵּף בְּטַלִּית גְּדוֹל. (ג) [ב] הַגָּהּ: וְהָעוֹלָם נָהֲגוּ (י) לְהִתְעַטֵּף אַף בְּטַלִּית גָּדוֹל קֹדֶם (יא) וּלְבָרֵךְ עָלָיו, וְאַחַר כָּךְ מַנִּיחַ הַתְּפִלִּין וְהוֹלֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת: ג [ד]הָרא״ש הָיָה מְסַדֵּר הַבְּרָכוֹת עַד עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה, (יב) וְאָז הָיָה מַנִּיחַ תְּפִלִּין (יג) וּמְבָרֵךְ עוֹטֵר יִשְׂרָאֵל בְּתִפְאָרָה: ד [ה]צָרִיךְ שֶׁיִּהְיוּ תְּפִלִּין עָלָיו (יד) בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה: ה (טו) [ו]יִכַּוֵּן בַּהֲנָחָתָם, שֶׁצִּוָּנוּ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [ב] **בְּטַלִּית גָּדוֹל.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּבְבֵרְכֵי יוֹסֵף (סק״ג) כָּתַב בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת מַהֲרַ״י מוּלְכִין כְּתַב יָד (סי׳ פט), מִי שֶׁהָיָה מֻגָּף בְּכִיסוֹ טַלִּית שֶׁל חל וּתְפִלִּין, וְטַלִּית שֶׁל שַׁבָּת הָיָה לְמַעְלָה מִכֹּל, אִם יָכוֹל לְהַעֲבִיר עַל שֶׁל שַׁבָּת וְלִקַּח שֶׁל חל. וְהֵבִיא מִתּוֹסָפוֹת דְּיוֹמָא דַּף ל״ג (ע״א ד״ה

בֵּאוּר הַלָּכָה

הַמְּצוֹת. אֲבָל כָּל זֶה אֵין שַׁיָּךְ לְדִינָא, דְּהָא לְרֹעַת הַמְחַבֵּר דְּנָקְטִינַן כְּוָותֵיהּ, וְכֵן פָּסְקוּ כְּמַעַט כָּל הָאַחֲרוֹנִים [לְהַלְבּוּשׁ (סי״א) וְהַבַּ״ח (סי׳ כח ס״ב) וְהַטַּ״ז (סק״י) וְהַנְּשֻׁמַת אָדָם (כלל יג סק״ב) וְהָאֲרִצוֹת הַחַיִּים (המאיר לארץ שכ״ט) דְּלֹא כְּמַגֵּן אַבְרָהָם (סק״א)] אֵין חִלּוּק בָּזֶה, שֶׁהוּא סוֹבֵר דַּאֲפִלּוּ אִם הַתְּפִלִּין מֻנָּחִין בְּתוֹךְ כִּיסוֹ שֶׁיָּכוֹל לְהוֹצִיאָם בְּנֹחַ אֵין מַעֲבִירִין. וּכְמָה פְּשׁוּט הוּא לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּגַם הַמַּגֵּן אַבְרָהָם מוֹדֶה בָּזֶה וּדְלֹא כְּהַפְּרִי מְגַדִּים, דְּעַד כָּאן לֹא קָשְׁרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם אֶלָּא הֵיכָא שֶׁהַתְּפִלִּין מֻנָּחִין בְּכִיס בִּפְנֵי עַצְמוֹ שֶׁלֹּא נָגַע בָּהֶן כְּלָל בְּיָדוֹ רַק עַל יְדֵי כִּיס וְאִי אֶפְשָׁר לְהַנִּיחַ עַל יְדֵי כִּיס, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה שֶׁהֵם מֻמָּשׁ בְּיָדוֹ אוֹ שֶׁלְּפִי הוֹשְׁטַת יָדוֹ הֵם מְזֻמָּנִין לְפָנָיו תְּחִלָּה מַה יּוֹעִיל בְּמַה שֶׁהֵם עֲדַיִן בְּתוֹךְ הַכִּיס. וּרְאֵיָה לִדְבָרֵינוּ מִמַּה שֶּׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּעַצְמוֹ לְקַמָּן בְּסִימָן כ״ח סָעִיף קָטָן ד׳ דְּמַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר וְעָלָיו שֶׁל יָד, פֵּרוּשׁוֹ שֶׁיִּתְנוֹ קְצָת לְצַד מַעְלָה, הֲרֵי דְּצָרִיךְ לִתְּנוֹ לְצַד מַעְלָה כְּדֵי שֶׁיִּתְפַּג בָּהֶם יְחִלָּה, וּלְהַפְּרִי מְגַדִּים אֵין צָרִיךְ לָזֶה רַק שֶׁיִּתֵּן סִימָן בִּכְרֵיכַת הָרְצוּעוֹת כְּדֵי שֶׁיַּכִּירוּ בָּהֶם בְּנִגְיעָתוֹ בָּם אֵיזוֹ שֶׁל יָד וְאֵיזוֹ שֶׁל רֹאשׁ וְלֹא יוֹצִיא הַשֶּׁל רֹאשׁ תְּחִלָּה מֵהַתִּיק וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב אוֹת י׳. וְיֵשׁ לְיַשֵּׁב לְדִידֵיהּ דְּכַוָּנַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח וְיוֹצִיא הַשֶּׁל רֹאשׁ מֵהַתִּיק וְדוֹחַק, וְאוּלַי זֶהוּ כַּוָּנַת הַפְּרִי מְגַדִּים בְּעַצְמוֹ מַה שֶּׁנִּשְׁאַר בְּצָרִיךְ עִיּוּן מִלְּקַמָּן סִימָן כ״ח סָעִיף קָטָן ד׳ בְּמֻגָּן אַבְרָהָם. וְאוּלָם כָּל זֶה אֵין נִפְקָא מִינָּהּ לְדִינָא לְדִידָן דְּפָסְקִינַן כְּלָאו הָכִי דְּלֹא כְּמַגֵּן אַבְרָהָם אֲפִלּוּ אִם הֵם מֻנָּחִין בְּתוֹךְ כִּיסוֹ. **הַיּוֹצֵא מִדִּבָרֵינוּ, דְּאִם הוֹשִׁיט יָדוֹ בְּתוֹךְ כִּיס הַטַּלִּית וּפָגַע קֹדֶם בְּהַתְּפִלִּין, מֻחְזָק לְהוֹצִיאָן קֹדֶם וּלְהָנִיחָן, מִשּׁוּם אֵין מַעֲבִירִין עַל הַמִּצוֹת, וְכֵן לְעִנְיַן תְּפִלִּין יֵשׁ לוֹ לְזָהֵר לְהַתְחִלָּה לִהְיוֹת מֻנָּח הַשֶּׁל יָד קָצָת לְצַד מַעְלָה וְלֹא בְּשָׁוֶה מֻמָּשׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא לִפְגֹּעַ בְּתוֹךְ הַכִּיס בְּהַשֶּׁל רֹאשׁ בְּרִישָׁא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל הַדִּין דְּאֵין מַעֲבִירִין:**

* **וְיִצְטָרֵךְ לַהֲנִיחָם. לְכָאוֹרָה יֵשׁ לְעַיֵּן, אִם פָּשַׁט הַטַּלִּית וְתְפִלִּין רַק לְפִי שָׁעָה וְרָעֲתוּ לְהַחֲזִירָם תֵּכֶף דְּפָסְקִינַן לְקַמָּן דְּאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ, וְאַחַר כָּךְ בְּעֵת לְבִישָׁה נִזְדַּמֵּן לוֹ הַתְּפִלִּין מִקֹּדֶם, אִם מְחֻיָּב לְהָנִיחַ תְּחִלָּה, דְּאוּלַי כֵּיוָן דְּלֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ אֶפְשָׁר כְּאִלּוּ הוּא עוֹסֵק עֲדַיִן בְּהַמִּצְוָה. וּפְשִׁיטָנָא בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ דְּאֵין לְחַלֵּק בָּזֶה, מַהָא דְּיוֹמָא ל״ג עַמּוּד ב׳ בְּתוֹסָפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל עֲבוּרִי, מִפֵּרוּשׁ רַבֵּנוּ אֱלִיָּהוּ שֶׁמְּפֹרָשׁ מֵימְרָא דְּרַבָּא לְעִנְיַן מְשִׁמּוּשׁ דְּחֵיָב לְמִשְׁמֵשׁ בְּשֶׁל יָד בְּתְחִלָּה מַחֲמַת אֵין מַעֲבִירִין, אַף דִּלְעִנְיַן מְשִׁמּוּשׁ קַיְימָא לַן דְּאֵין לְבָרֵךְ עַל הַמְּשִׁמּוּשׁ כִּי לֹא נִסְתַּלֵּק עֲדַיִן מֵהַמִּצְוָה, וְכָל שֶׁכֵּן בְּעִנְיָנֵנוּ. וְאֵין לוֹמַר דְּשָׁם קַאי לְפִי דִּינָא דְּגֻמְרָא דְּבִזְמַנָּם הָיוּ מְבָרְכִין עַל הַמְּשִׁמּוּשׁ, זֶה אֵינוֹ, דְּבַעַל הַמֵּימְרָא דְּשָׁם הוּא רַבָּא וְרָבָא בְּעַצְמוֹ סְבִירָא לֵיהּ בְּסֵכֶּה מ״ר עַמּוּד א׳ דְּאֵין לְבָרֵךְ עַל הַמְּשִׁמּוּשׁ. וְאֵין לוֹמַר דְּרַבֵּנוּ אֱלִיָּהוּ יִסְבֹּר כְּמוֹ שֶׁרוֹצֶה הַבַּיִת יוֹסֵף בְּסוֹף הַסִּימָן (ד״ה וכל שעה) לֵאמֹר לְדַעַת הָרַמְבַּ״ם, דְּלְהַכִּי הִשְׁמִיט הָרַמְבַּ״ם הַאי דִּינָא דְּמִשְׁמּוּשׁ דִּסְבִירָא לֵיהּ דְּדַוְקָא אִם נִסְתַּלְּקוּ מִמְּקוֹמָן וְרוֹצֶה לְהַחֲזִירָם דְּזֶה הוּא הַנָּחָה מֻחְדָּשׁ מַמָּשׁ וְלֹא פְּלִינִי כְּלָל רַבָּא וְרַבָּנַן דְּבֵי רַב אַשִׁי עַיֵּן שָׁם, דְּזֶה אֵינוֹ דְּעַל בָּרְחֵךְ הָרַבָּנוּ אֱלִיָּהוּ לֹא סְבִירָא לֵיהּ כֵּן, דְּאִם כֵּן יִשְׁאַר קַשְׁיַת הַתּוֹסָפוֹת בְּמִקּוֹמָהּ כְּמוֹ שֶׁמְּקַשִׁים עַל רַ״ש (ד״ה עבורי) דְּלְמָּה צָרִיךְ רָבָא לֵאמֹר שָׁמַע מִינָּהּ מִדְּרִישׁ לְקִישׁ וְהָלֹא מִקְּרָא נִפְקָא מִתְּחִלָּה וּשְׁקָרְתָּם וְהָדַר וְלִטְטָפֹת, אֶלָּא וַדַּאי דְּלִהְרַבָּנוּ אֱלִיָּהוּ עַל כָּרְחֵךְ דְּרַבָּא סְבִירָא לֵיהּ דְּזֶה לֹא מִיקְּרֵי הַנָּחָה, אוֹ דְּהָרַבָּנוּ אֱלִיָּהוּ סְבִירָא לֵיהּ דְּמִשְׁמּוּשׁ מִיקְּרֵי אֲפִלּוּ לֹא נִסְתַּלְּקוּ מִמָּּנּוּ וּכְאִידָךְ פּוֹסְקִים וַאֲפִלּוּ הָכֵי סְבִירָא לֵיהּ לְרַבָּא דְּשַׁיָּךְ בָּזֶה: בְּזֶה אֵין מַעֲבִירִין, אֶלָּא וַדַּאי כְּדִכְתִיבְנָן דְּאֵין לְחַלֵּק בָּזֶה:

ב * **מִי שֶׁהוּא זָהִיר וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר כִּי כְּתוּב בַּזֹּהַר (ח״ג רסה.) שְׁמִצְוָה לֵילֵךְ שָׁאוֹמַר ׳וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת׳ וְגוֹ׳ וְאֵין קוֹשֵׁר, וְאַף שֶׁבְּדִיעֲבַד יָצָא יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לוֹ עֲבֵרָה מִצַּד אַחֵר, שֶׁמַּרְאֶה עַל עַצְמוֹ שֶׁאֵין רוֹצֶה לְקַיֵּם רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ עֲדוּת שֶׁקָּר שֶׁמַּעִיד עַל עַצְמוֹ. וְיֵשׁ עוֹד פֵּרוּשׁ אַחֵר עַיֵּן בְּלִבּוּשׁ (ס״א). וְכָתַב בְּסֵפֶר חֲרָדִים (פרק סו אות כח) דְּמִזֶּה נִלְמַד כְּשֶׁאוֹמַר ׳וְאָהַבְתָּ אֵת ה׳׳ וְגוֹ׳ יִרְאֶה לְהַכְנִיס אַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּדוֹבֵר שֶׁקֶר חַס וְשָׁלוֹם. וְדַע דְּלֹא אָמְרוּ כֵּן אֶלָּא כְּשֶׁעוֹשֶׂה כֵּן בְּמֵזִיד שֶׁמִּתְעַצֵּל לְהָנִיחַ תְּפִלִּין קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע, אֲבָל מִי שֶׁאֵין לוֹ תְּפִלִּין, אוֹ כְּשֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ וּמִחֲמַת קֹר וְצִנָּה אֵינוֹ יָכוֹל לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא, בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לְאַחַר קְרִיאַת שְׁמַע בִּזְמַנָּהּ מֻחְמֶּמֶת זֶה. לְבוּשׁ בְּסִימָן נ״ח (ס״ב), וְהִעְתַּקְתִּי שָׁם אֶת לְשׁוֹנוֹ (סק״ה) עַיֵּן שָׁם: **ה (טו) יְכַוֵּן**

בַּאֵר הַיטֵב

ב (ג) **בְּטַלִּית גָּדוֹל.** וְאָז אֲפִלּוּ בָּא לְיָדוֹ הַטַּלִּית קֹדֶם שֶׁהֵנִיחַ תְּפִלִּין אֵין צָרִיךְ לְהִתְעַטֵּף בּוֹ בְּבֵיתוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְלָבְשׁוֹ כָּאן. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ד). וְעַיֵּן הַרְדַּ״ף סִימָן ל״ו (ח״ד). כָּתַב בְּתְשׁוּבַת מַהֲרַ״ם מִלּוּבְלִין סִימָן ל״ד אֶחָד נִתְקַשֵּׁר עַצְמוֹ בְּקֶנֶס לֵילֵךְ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(ד) **וְיִצְטָרֵךְ לַהֲנִיחָם.** נִרְאֶה לִי פָּשׁוּט דְּאִם מִתְפַּלֵּל בְּבֵיתוֹ וְרוֹצֶה לְהָנִיחַ טַלִּית וּתְפִלִּין, וּבְתוֹךְ חֶדֶר שֶׁלְּפָנָיו מֻנָּח הַתְּפִלִּין וּבְתוֹךְ חֶדֶר אַחֵר מֻנָּח הַטַּלִּית, צָרִיךְ לְהָנִיחַ תְּפִלִּין בְּרִישָׁא כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲבֹר עַל הַמִּצְוֹת, אַחֲרֵי דְּהַתְּפִלִּין מְזֻמָּנִין לְפָנָיו תְּחִלָּה, וְאַף שֶׁלֹּא נָטַל עֲדַיִן הַתְּפִלִּין בְּיָדוֹ [וּרְאָיָה מֵהָא דְּיוֹמָא ל״ג ע״ב בַּגְּמָרָא וְכִי עָיֵל לַהֵיכָל וְכוּ' עַיֵּן שָׁם]: (ה) **קֹדֶם הַטַּלִּית.** וְאִם עָבַר וְהִנִּיחָם מִיָּדוֹ וְנָטַל הַטַּלִּית, (ה) שׁוּב אָסוּר לְעָזְבוֹ וְלִטֹּל הַתְּפִלִּין: (ו) **וְאֵין לוֹ ציצית.** אֲפִלּוּ הוּא הוֹלֵךְ בְּלִי אַרְבַּע כְּנָפוֹת, וְכָל שֶׁכֵּן לְפִי מִנְהָגֵנוּ דְּכָל אֶחָד זָהִיר בְּטַלִּית קָטָן: (ז) **אֵין צָרִיךְ.** מִפְּנֵי שֶׁאֵין מַשְׁהִין אֶת הַמִּצְוָה, (ו) אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר שֶׁיַּעֲשֶׂה אַחַר כָּךְ יוֹתֵר מִן הַמֻּכְתָּר, מִצְוָה בְּשָׁעָתָהּ חֲבִיבָא. וְכֵן (ז) בְּתָדִיר וְשֶׁאֵינוֹ תָּדִיר דְּקַיְימָא לַן דְּתָדִיר קוֹדֵם, אִם אֵין הַתָּדִיר לְפָנֵינוּ אֵין צָרִיךְ לְהַמְתִּין: ב (ח) **בְּבֵיתוֹ.** כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא (ט) מִפֶּתַח בֵּיתוֹ בְּצִיצִית וּתְפִלִּין, וּכְמוֹ שֶׁהֵבִיא הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה והדרך) וְהַדַּרְכֵי מֹשֶׁה (סק״א) בְּשֵׁם הַזֹּהַר (ח״ג רסה.) עַיֵּן שָׁם שֶׁהוּא עִנְיָן גָּדוֹל. וְאִם יוֹדֵעַ שֶׁיֵּלֵךְ דֶּרֶךְ מְבוֹאוֹת הַמְּטֻנָּפוֹת אוֹ שֶׁמְּצוּיִין נְכָרִים בָּרְחוֹב, (ט) [א]יַנִּיחַ בַּחֲצַר בֵּית הַכְּנֶסֶת, וְאִם (י) אִי אֶפְשָׁר, יַנִּיחַ בְּבֵיתוֹ וְיכַסֵּם בְּכוֹבָעוֹ אוֹ בְּיָדוֹ. וְעַיֵּן (יא) בְּאַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ בְּמִשְׁכִּים קֹדֶם אוֹר הַבֹּקֶר וּבָא לְבֵית הַכְּנֶסֶת, [ב]לֹא שַׁיָּךְ אַזְהָרַת הַזֹּהַר, דַּעֲדַיִן לֹא מָטֵי זְמַן חִיּוּבָא. וּמִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁיֵּאוֹר הַיּוֹם, יוֹתֵר טוֹב שֶׁיֵּצֵא לַחֲצַר בֵּית הַכְּנֶסֶת וְיִלְבְּשֵׁם שָׁם וְיִכָּנֵס אַחַר כָּךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת: (ט) **וְשָׁם יִתְעַטֵּף.** וְאַף עַל פִּי (יג) שֶׁבָּא הַטַּלִּית גָּדוֹל לִידוֹ קֹדֶם שֶׁהֵנִיחַ הַתְּפִלִּין, אֵין צָרִיךְ לְהִתְעַטֵּף בּוֹ בְּבֵיתוֹ, כֵּיוָן שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְלָבְשׁוֹ כָּאן: (י) **לְהִתְעַטֵּף.** וּבְמָקוֹם שֶׁמְּצוּיִין נְכָרִים בָּרְחוֹב, (יג) יִתְעַטֵּף בַּחֲצַר בֵּית הַכְּנֶסֶת אִם אֶפְשָׁר לוֹ: (יא) **וּלְבָרֵךְ עָלָיו.** פָּרוּשׁ, בְּרָכַת לְהִתְעַטֵּף. וְיכַוֵּן לְפָטֵר בִּבְרָכָה זוֹ גַּם הַטַּלִּית קָטָן, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן ח׳ סָעִיף י׳, עַיֵּן שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ״ד: ג (יב) **וְאָז הָיָה וְכוּ'.** כְּדֵי לִתֵּן שָׁבַח וְהוֹדָאָה בִּבְרָכָה זוֹ גַּם עַל הַתְּפִלִּין שֶׁנִּקְרָאִין פְּאֵר, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל כד יז) ׳פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ׳, וְקָאֵי עַל תְּפִלִּין שֶׁהֵן פְּאֵר לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כח י) ׳וְרָאוּ כָל עַמֵּי הָאָרֶץ וְגוֹ׳ וְיָרְאוּ מִמֶּךָּ, וְדָרְשִׁינַן (מגילה טז:) אַלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ: (יג) **וּמְבָרֵךְ עוֹטֵר וְכוּ'.** וּבְאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״ג) כָּתַב לֹא רָאִיתִי שֶׁנּוֹהֲגִין כֵּן, רַק מַנִּיחִין תְּפִלִּין קֹדֶם בִּרְכַּת הַשַּׁחַר אוֹ אַחַר כָּךְ כָּל אֶחָד לְפִי מִנְהָגוֹ, רַק רָאִיתִי מְדַקְדְּקִים לְמַשְׁמֵשׁ בִּתְפִלִּין שֶׁל יָד וְשֶׁל רֹאשׁ בְּשָׁעָה שֶׁמְּבָרֵךְ בְּרָכָה זוֹ: ד (יד) **בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר לְכָל הַפָּחוֹת בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן ל״ז סָעִיף ב׳. וְאָמְרִינַן בַּגְּמָרָא (ברכות יד:) כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא תְּפִלִּין הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ מֵעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר בְּעַצְמוֹ חַס וְשָׁלוֹם, וּפֵרְשׁוּ בַּתּוֹסָפוֹת (שם ד״ה ומנח) לְפִי שָׁאוֹמַר ׳וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת׳ וְגוֹ׳ וְאֵין קוֹשֵׁר, וְאַף שֶׁבְּדִיעֲבַד יָצָא יְדֵי קְרִיאַת שְׁמַע מִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לוֹ עֲבֵרָה מִצַּד אַחֵר, שֶׁמַּרְאֶה עַל עַצְמוֹ שֶׁאֵין רוֹצֶה לְקַיֵּם רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶהוּ עֵדוּת שֶׁקֶר שֶׁמַּעִיד עַל עַצְמוֹ. וְיֵשׁ עוֹד פֵּרוּשׁ אַחֵר עַיֵּן בְּלִבּוּשׁ (ס״א). וְכָתַב בְּסֵפֶר חֲרָדִים (פרק סו אות כח) דְּמִזֶּה נִלְמַד כְּשֶׁאוֹמַר ׳וְאָהַבְתָּ אֵת ה׳׳ וְגוֹ׳ יִרְאֶה לְהַכְנִיס אַהֲבַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּלִבּוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה כְּדוֹבֵר שֶׁקֶר חַס וְשָׁלוֹם. וְדַע דְּלֹא אָמְרוּ כֵּן אֶלָּא כְּשֶׁעוֹשֶׂה כֵּן בְּמֵזִיד שֶׁמִּתְעַצֵּל לְהָנִיחַ תְּפִלִּין קֹדֶם קְרִיאַת שְׁמַע, אֲבָל מִי שֶׁאֵין לוֹ תְּפִלִּין, אוֹ כְּשֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ וּמֵחֲמַת קֹר וְצִנָּה אֵינוֹ יָכוֹל לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא, בְּוַדַּאי אֵין לוֹ לְאַחַר קְרִיאַת שְׁמַע בִּזְמַנָּהּ מֻחְמֶּמֶת זֶה. לְבוּשׁ בְּסִימָן נ״ח (ס״ב), וְהִעְתַּקְתִּי שָׁם אֶת לְשׁוֹנוֹ (סק״ה) עַיֵּן שָׁם: **ה (טו) יְכַוֵּן**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ס) פְּשׁוּט: (ו) מְגֵן אַבְרָהָם (סק״ב): (ז) פְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ב): ב (ס) מְגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (ע) מְגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): (י) אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״ב): (יא) אֱלִיָּה רַבָּה (סק״ד): (יב) וּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג) וְאַרְצוֹת הַחַיִּים (שם): (יג) מְגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וְאַרְצוֹת הַחַיִּים (שם): (יד) מְגֵן אַבְרָהָם (סק״ד):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבשו״ע הרב (ס״ח) כתב: לא יניח תפילין עד בואו לחצר בית הכנסת ושם יניח תפילין קודם כניסתו לבית הכנסת לקיים דברי הזוהר, ויש נוהגין להניח תפילין בבית ולכסותם בשעת הליכה במבואות המטונפות, וכן נכון. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״י) מוכח שגם באופן זה שייך אזהרת הזוהר.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא (טז) לְהָנִיחַ אַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת אֵלּוּ שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם יִחוּד שְׁמוֹ וְיִצִיאַת מִצְרַיִם, עַל הַזְּרוֹעַ כְּנֶגֶד הַלֵּב וְעַל הָרֹאשׁ כְּנֶגֶד הַמֹּחַ, כְּדֵי שֶׁנִּזְכֹּר נִסִּים וְנִפְלָאוֹת שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ, שֶׁהֵם מוֹרִים עַל יִחוּדוֹ וַאֲשֶׁר לוֹ הַכֹּחַ וְהַמֶּמְשָׁלָה בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כִּרְצוֹנוֹ, וְיִשְׁתַּעְבֵּד לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא בַּמֹּחַ, וְגַם הַלֵּב שֶׁהוּא עִקַּר הַתַּאֲוֹת וְהַמַּחֲשָׁבוֹת, וּבָזֶה יִזָּכֵר הַבּוֹרֵא וְיִמָּעֵט הַנָּאוָתָיו. יוְיָנִיחַ שֶׁל יָד (ג) [ג] (יז) תְּחִלָּה (יח) וְיִבְרֵךְ (ז) [ד] לְהָנִיחַ (יט) תְּפִלִּין, וְאַחַר כָּךְ יָנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ, חוְלֹא יְבָרֵךְ כִּי אִם בְּרָכָה אַחַת לִשְׁתֵּיהֶם. הַגָּה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים לְבָרֵךְ עַל שֶׁל רֹאשׁ (כ) עַל מִצְוַת תְּפִלִּין, אֲפִלּוּ לֹא הִפְסִיק בֵּינְתַיִם (הרא"ש הלכות תפילין (פ"י ה"ז)) אי)(וְכֵן פָּשַׁט הַמִּנְהָג בִּבְנֵי אַשְׁכְּנַז שֶׁמְּבָרְכִין (ה) [ה] שְׁתֵּי בְּרָכוֹת. (כא) * וְטוֹב לוֹמַר תָּמִיד אַחַר הַבְּרָכָה הַשְּׁנִיָּה, בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד) (מהר"י בן חביב, אגור סימן (ל"ח) [ל"ן]): ו טאִם (כב) * פָּגַע בְּשֶׁל

ז מִנְחוֹת ל"ר (ע"א). ח לְפָרֵשׁ רַשַׁ"י (שם ד"ה לא סח) וְהָרַי"ף (בהלכות קטנות ח.) וְהָרַמְבַּ"ם (תפילין פ"ד ה"ח) וּתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א (ח"א סי' קנו). ט תּוֹסָפוֹת בְּמְנָחוֹת (ל"ה) [ל"ן] (ע"א ד"ה וקשרתם) וּבְיוֹמָא ל"ג (ע"ב ד"ה עבורי).

בַּאֵר הֵיטֵב

לְתַהֲלִים קֹדֶם אוֹר הַבֹּקֶר, וַעֲתָה רוֹצֶה לַחֲזֹר בּוֹ מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּצִיצִית וּתְפִלִּין, הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ לַחֲזֹר דְּמַי לְנִדְרֵי שְׁגָגָה. וְכֵן הוּא בְּכָפּוֹת (שער הכוונות דרושי כוונת הברכות), שֶׁמַּהֲאִי טַעֲמָא לֹא הָיָה הָאֲרִ"י מַעֲשֶׂרֶת רְאשׁוֹנִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵם הָיוּ מַשְׁכִּימִים קֹדֶם אוֹר הַבֹּקֶר וְהוּא לֹא רָצָה לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת בְּלֹא תְּפִלִּין. וְאֵין לְהַקְשׁוֹת הָוֵה לֵיהּ לְצֵאת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת כְּשֶׁיֵּאִיר הַיּוֹם וְיָנִיחַ תְּפִלִּין, יֵשׁ לוֹמַר דְּאִדְּהָכִי וְהָכִי יֹאמְרוּ הַקָּהָל בְּרוּכוּ הַשֵּׁתַר לָכֶן מוּטָב לְבַטּוֹלֵי הַאי מִקְמֵי הַאי, וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ג) וְנִרְאֶה לִי דְּצָרִיךְ הַתֵּרָה. וְעַיֵּן בְּתְשׁוּבַת נַחֲלַת שִׁבְעָה (ח"ב) סִימָן ו' (וּבְסֵפֶר אֵלְיָהוּ רַבָּה (סק"ד) מֵבִיא בְּשֵׁם קִנְסַת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) דְּאֲפִלּוּ כְּשֶׁיֵּשׁ מְבוֹאוֹת מְטֻנָּפוֹת יְנִיחֵם בְּבֵיתוֹ וְיִכָּסֶה הַתְּפִלִּין, וְכֵן מִשְׁמַע בִּתְשׁוּבַת מְנַחֵם צִוֹּרִיָּה סִימָן נ"ט וּבְזֹהַר פָּרָשַׁת וָאֶתְחַנַּן (ח"ג רסה.)): ה (ג) [ג] תְּחִלָּה. עַיֵּן הֶרְמ"ע מִפָּאנוֹ סִימָן (ק"כ) [ק"כ] וּבִתְשׁוּבַת דִּבְרֵי נְעָם חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן ג' שֶׁהָאֲרִיךְ אִם בְּרָכוֹת תְּפִלִּין צָרִיךְ לִהְיוֹת מְעֻכָּב: (ד) לְהָנִיחַ תְּפִלִּין. הַלְמ"ד בְּדַגֵּ"ש. לֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות אות נד). וְעַל מִצְוָתָן, יֵשׁ לְבָרֵךְ הוּא"ו בְּפֶתַ"ח. לֶחֶם חֲמוּדוֹת אוֹת (כ"ו) (נ"ה) וְכֵן כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"ט). אֲבָל הַשַּׁ"ץ (סק"ה) כָּתַב בְּשֵׁם אֶחָיו הָרַ"י הַלֵּוִי, שֶׁיֹּאמַר הוּא"ו בְּחוֹלָם לְשׁוֹן רַבִּים דְּהָוְיָן תְּרֵי מִצְוֹת דְּקַאי אַתְּרֵיהוּ עַל שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד, דְּאִיתָא בְּשַׁ"ס תְּפִלָּה שֶׁל יָד אֵינוֹ מְעַכֵּב שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד, מוּכָח מִזֶּה דִּשְׁתֵּי מִצְוֹת הֵם דְּאִי הָוֵי מִצְוָה אַחַת הָיוּ מְעֻכָּבוֹת זוֹ אֶת זוֹ כְּתִקּוּן בְּצִיצִית אַרְבַּע צִיצִית מְעֻכָּבוֹת זֶה אֶת זֶה מִפְּנֵי שֶׁהֵם מִצְוָה אַחַת, לְמֵדִין מִזֶּה - גַּבֵּי צִיצִית שֶׁהֵם מִצְוָה אַחַת, וּבְתִפְלִּין מִצְוָתָן צִיצִית בְּפֶתַ"ח מִפְּנֵי שֶׁהֵן מִצְוָה אַחַת וּבִתְפִלִּין מְבֹרָךְ מִצְוֹת בְּחוֹלָם שֶׁהֵן שְׁתֵּי מִצְוֹת. וְהוּא הַדִּין נָמֵי אִם אֵין לוֹ אֶלָּא שֶׁל רֹאשׁ לְבַד יְבָרֵךְ בְּפֶתַ"ח, עַיֵּן שָׁם: (ה) שְׁתֵּי בְּרָכוֹת. עַיֵּן הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א' סִימָן צ"ד:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א"ז) דְּלֹא שַׁיָּךְ אֵין מַעֲבִירִין כו' אֶלָּא כִּי בְּצֵי לְמִעְבַּד תַּרְוַיְיהוּ, וְשׁוּב דָּחֶה וְאֵת. וְהַבְּרָכִי יוֹסֵף (שם) כָּתַב לְלַמֵּד מִדִּבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם אֲפִלּוּ שֶׁהַכִּיא הַבַּאֵר הַיטֵב, דְּהוּא הַדִּין בָּזֶה יָכוֹל לְהַעֲבִיר עַל שֶׁל שַׁבָּת וְלֹא אֶת שֶׁל יַד שָׁם. וְשָׁם (סק"ד) כָּתַב שֶׁלְּדַעַת הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (שער הכוונות דרושי ציצית דרוש ב) אַף שֶׁהוּא לְבוּשׁ טַלִּית קָטָן יֵשׁ לִלְבֹּשׁ גַּם טַלִּית גָּדוֹל קֹדֶם הַתְּפִלִּין, עַיֵּן שָׁם: ה [ג] תְּחִלָּה. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּמִי שֶׁנּוֹהֵג לְהָנִיחַ שֶׁל יָד מֵעֵשֶׂה שֶׁל רֹאשׁ יְמַעֵכֵּב כִּדְעַת הָאֲרִ"י זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה (פרי עץ חיים שער התפילין פרק י), כָּתַב בְּדַרְכֵי נֹעַם שָׁם (אות"ח סי' ג) כֵּיוָן דִּלְעִנְיַן דִּינָא נָמֵי אֵין חוֹלְצָה לְבָרְכַת בְּרִכַּת תְּפִלִּין מֵעַכֵּב. וְלָכֵן אֵינוֹ רָשַׁאי לְהִתְחִמֵּר לְבָרֵךְ מֵעַכֵּב, שֶׁלְּדַעַת הַמְקַבָּלִים הַנִּכּוֹן לִהְיוֹת מֵרֵשָׁב: [ד] לְהָנִיחַ. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּבְמַגֵּן אַבְרָהָם (סק"ט) מֵיתֵי מִקְרָא שֶׁכָּתַב שָׁם בְּדִרְךְ כ"ו וּבְשו"ת חִנּוּךְ בַּיִת יְהוּדָה סִימָן א' עַיֵּן שָׁם: [ה] שְׁתֵּי בְּרָכוֹת. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְכָתַב בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ו) מִי שֶׁשָּׁמַע וּבֵרַךְ עַל תְּפִלִּין שֶׁל יָד עַל מִצְוַת תְּפִלִּין, יָצָא. וְאִם הוּא מִבְּנֵי אַשְׁכְּנַז, אִם נִזְכַּר קֹדֶם הַהִדּוּךְ מְבָרֵךְ לְהָנִיחַ קֹדֶם הַהִדּוּךְ גַּם כֵּן, וְעַל שֶׁל רֹאשׁ מְבָרֵךְ עַל מִצְוַת כֵּן כָּתַב מַהֲרַ"ש וְיִצְטָרֵךְ. וּבְמַכְתָּם לְדָוִד (סי' א') חֵלֶק עֶלְיוֹ וְכָתַב שֶׁבְּבְנֵי אַשְׁכְּנַז אִם נִזְכַּר קֹדֶם הַהִדּוּךְ יְבָרֵךְ לְהָנִיחַ וּכְשֶׁל רֹאשׁ לֹא יְבָרֵךְ כְּלָל,

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בַּהֲנָחָתָם. כָּתַב הַבֵּ"ח בְּסִימָן ח' (ס"ז) טַעַם לָזֶה, מִדִּכְתִיב (שמות יג ט) וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדֶךָ וגו' לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ כִּי בְיָד חֲזָקָה הוֹצִיאֲךָ' וגו', יוֹרֶה כִּי עִקַּר הַמִּצְוָה וְקִיּוּמָהּ תְּלוּיָה בַּכַּוָּנָה שֶׁיְּכַוֵּן בְּשָׁעַת קִיּוּם הַמִּצְוָה. וְכָתַב הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ו) דְּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד אֲפִלּוּ אִם לֹא כִּוֵּן רַק לְשֵׁם מִצְוָה בִּלְבַד יָצָא: (טז) לְהָנִיחַ **אַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת.** (יז) וְיֵשׁ נוֹהֲגִים מֵחֲמַת זֶה לִקְרוֹת הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת לְאַחַר הָנַּחַת תְּפִלִּין, הֵיְינוּ 'קַדֵּשׁ' 'וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ', דִּ'שְׁמַע' 'וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ' בְּלָאו הָכֵי קוֹרִין כָּל יִשְׂרָאֵל בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע. וּבְתְפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם יֹאמַר כָּל הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיוֹת, וּמִנְהָג יָפָה הוּא [אַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס"ה)]: (יז) **תְּחִלָּה.** (מו) דִּכְתִיב (דברים ו ח) 'וּקְשַׁרְתָּם' וגו' 'וְהָדַר וְהָיוּ לְטוֹטָפוֹת' וגו': (יח) **וְיִבְרֵךְ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר קֹדֶם הַהִדּוּק וּכְדִלְקַמָּן: (יט) **תְּפִלִּין.** הַלְמ"ד (מו) בְּדָגֵ"ש: (כ) **עַל מִצְוַת.** בְּסֵפֶ"ח תַּחַת הַיו"ו שֶׁהוּא לְשׁוֹן יָחִיד, וְלֹא יֹאמַר בְּחוֹלָ"ם שֶׁהוּא לְשׁוֹן רַבִּים, שֶׁהֲרֵי לֹא נִתְקְנָה בְּרָכָה זוֹ כִּי אִם לְתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ בִּלְבַד כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסִימָן כ"ו (ס"ב) [כֵּן הִכְרִיעוּ (יז) רֹב הָאַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּטַ"ז (סק"ו)]: **(כא) וְטוֹב לוֹמַר.** מְשׁוּם חֲשַׁשׁ סָפֵק בְּרָכָה לְבַטָּלָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן ר"ו (ס"ו), וְלֹא שֶׁהוּא סָפֵק גְּמוּר דְּאִם כֵּן אֵיךְ יְבָרֵךְ מִסָּפֵק בְּרָכָה לְבַטָּלָה וְיִסְמֹךְ עַל שֶׁיֹּאמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, אֶלָּא דַּאֲנַן בְּנֵי אַשְׁכְּנַז סְבִירָא לָן לַהֲלָכָה כְּדַעַת רַבֵּנוּ תָּם, רַק (יח) לְרַוְוחָא דְּמִלְּתָא לְהוֹצִיא עַצְמָנוּ מִידֵי כָּל פְּקָפּוּק נוֹהֲגִין לוֹמַר בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְיִזָּהֵר (יט) מְאֹד שֶׁלֹּא לוֹמַר 'בָּרוּךְ שֵׁם' רַק אַחַר שֶׁיְּהַדֵּק הַשֶּׁל רֹאשׁ עַל רֹאשׁוֹ כָּרָאוּי, דְּאִם לֹא כֵּן יִהְיֶה הֶפְסֵק בֵּין הַבְּרָכָה לַהֲנָחָה, וְיִהְיֶה בְּרָכָה זוֹ לְבַטָּלָה כְּנִדְאֵי לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ, וְהָעוֹלָם נִכְשָׁלִין בָּזֶה: ו (כב) **פָּגַע,** הָעֲשָׂה בְּיָדִים רַק בְּגָדָר שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה, וְכָל שֶׁכֵּן כְּאן שֶׁאֵין לָנוּ לְסַלֵּק הַמִּצְוָה מִמִּי שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָהּ כְּדֵי שֶׁאַחַר כָּךְ יָקִים מִן הַמֻּבְחָר. וְזֶה אֵין לְחַלֵּק בֵּין שֶׁהִיְּיָה לְשֵׁהִיָּה מוֹעֶטֶת, וּרְאָיָה לָזֶה מִמַּגֵּן אַבְרָהָם סְעִיף קָטָן ב'. וְאַף שֶׁמָּצָאתִי אַחַר כָּךְ רְאָיָה לְהֶפֶךְ וְהוּא בְּסִימָן תכ"ו סְעִיף ב' בְּהַגָּ"ה, וְעַיֵּן שָׁם בְּבַאוּר הַגְּרָ"א בְּשֵׁם תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן וּרְאֵה לְתָרֵץ בֵּין הַהִיא דְּיִכְמוֹת מְשׁוּם דְּהָתָם שֶׁאֶפְשָׁר לְבוֹא לִידֵי דְּחוּי, חָדָא דְּגַם עַל זֶה כְּבָר עֵרְעֲרוּ הַפּוֹסְקִים בִּתְשׁוּבוֹתֵיהֶם [וְהוּא בִּתְשׁוּבַת עֲבוֹדַת הַגְּרָשׁוּנִי סִימָן י"ב וּבִתְשׁוּבַת פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ סִימָן ט"ו וּבְקוּנְטְרֵס אַחֲרוֹן לְתִשְׁעָה צְמָת צֶדֶק סִימָן קכ"ז], וְעוֹד דְּשָׁם הוּא בְּגָדָר שֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא לַעֲקֹר מִמְּנוּ הָעֲשָׂה בְּיָדִים נִרְאֶה דְּכוּלֵּי עֲלְמָא מוֹדִים בָּזֶה, וְגַם יָדוּעַ הוּא דְּהָרְא"ש בְּעַצְמוֹ הִנְהִיג לְמַהֵר בְּקִדּוּשׁ הַלְּבָנָה וְלֹא לְהַמְתִּין, וּכְמוֹ שְׁכָּתַב בְּמַעֲשֶׂה רַב (הלכות ר"ח סעיף קנט). **עַל כֵּן נִרְאֶה פָּשׁוּט דְּהַדִּין עִם רַבֵּנוּ תָּם"ז וּכְמוֹ שְׁכָּתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה** (סי' תרפד סק"ד) **וּכְמוֹ דְּמַאי דְּהָוֵי הָוֵי וּמַהֵר לְהָנִיחַ**

בַּאוּר הַלָּכָה

מִפָּתַח בֵּיתוֹ בְּצִיצִית וּתְפִלִּין, וְעַל כֵּן אִם אֵינוֹ יָהִיר בְּטַלִּית קָטָן מֻכְרָח עַל יְדֵי זֶה לִלְבֹּשׁ בְּבֵיתוֹ קֹדֶם הַתְּפִלִּין הַטַּלִּית גָּדוֹל, אֲבָל אִם הוּא יָהִיר בְּטַלִּית קָטָן יוּכַל לְצֵאת כָּל זֶה עַל יְדֵי הַטַּלִּית קָטָן וְהַטַּלִּית גָּדוֹל יוּכַל לִלְבְּשׁוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וְכָל שֶׁכֵּן אִם יִרְצֶה לְהִתְעַטֵּף גַּם בְּטַלִּית גָּדוֹל בְּבֵיתוֹ [מִבַּאוּר הַגְּרָ"א]:

ה * וְטוֹב וכו'. עַיֵּן בְּבַאוּר הַגְּרָ"א שֶׁפֶּסַק כְּהַמְחַבֵּר. וּבְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר (ד"ה וכן) כָּתַב עַצָּה שֶׁיִּכָּנֵן בְּעֵת בְּרָכַת לְהָנִיחַ אִם הָלְכָה כְּשִׁיטַת רַשַׁ"י אֲנִי מְכַוֵּן שֶׁלֹּא לְצֵאת בִּבְרָכַת לְהָנִיחַ עַל הַשֵּׁל רֹאשׁ, וְהָוֵי זֶה כְּסָח וְיוּכַל לְבָרֵךְ עַל שֶׁל רֹאשׁ [וְאֵין זֶה בִּכְלָל גּוֹרֵם בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה כְּדֶהָא מֻכְרָח לַעֲשׂוֹת כֵּן מִפְּנֵי סְפֵקָא דְּדִינָא וְעוֹד טְעָמִים אֲחֵרִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים (ארץ יהודה סק"ב)]. **וּכְבָר קָדְמוּ הָעוֹלַת תָּמִיד** (סק"ז) וּכְפִי מַה שֶּׁבַּאַר הַפְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ד) אֶת דְּבָרָיו, **וּבְאַרְצוֹת הַחַיִּים** (שם) **מַשְׁמַע גַּם כֵּן שֶׁמְּסַכִּים לְעֻצָּה זוֹ. אַךְ בִּפְרִי מְגַדִּים** (שם) **רָאִיתִי שֶׁמְּסַיֵּם עַל זֶה, וְאֵין לָנוּ בּוֹ אֶלָּא כֵּן, וְאוּלַי טַעְמוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יְרַגִּיל הָאָדָם אֶת עַצְמוֹ לְפַקְפֵּק אַחַר מִנְהָגָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּתְיַסֵּד עַל פִּי שִׁיטוֹת הָרַבִּים מֵהָרִאשׁוֹנִים:**

ו * פָּגַע וכו'. **עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק כב). **כֵּן פָּסַק הַשַּׁ"ז** לְקַמָּן בְּסִימָן תרפ"ד סְעִיף קָטָן ד' **דְּלֹא כְּאַבּוּדְרָהֶם** (הל' ברכת הלחם) **וְהָעִתִּיקוּ הָגְאוֹנִים רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר בְּחִדּוּשָׁיו וְכֵן פָּסַק הַפְּרִי מְגַדִּים** (א"א ס"ק יא), **וְכֵן מוּכָח לְכָאוּרָה מִדְּבְרֵי הַגְּרָ"א** שָׁם בְּסוֹף סִימָן תרפ"ד שָׁם בְּסוֹף סָעִיף ג' שָׁצִיץ שָׁם עַל דִּין הָרַמְ"א מְשׁוּם דְּאֵין מַשְׂגִּיחִין בַּחֲנָכָה, וְלֹא כָּתַב טַעַם הָאַבּוּדְרָהֶם בְּעַצְמוֹ [שֶׁהוּבָא בְּמַגֵּן אַבְרָהָם שָׁם (סק"ה)], שְׁמַע מִינַּהּ דִּבְתְפִלִּין אִם עָבַר וְחִנִּיחַ שֶׁל רֹאשׁ אֵין צָרִיךְ לְסַלְּקוֹ. וּבְאַרְצוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס"ו) רָאִיתִי שְׁמְצַדְּדִין לִפְסֹק כָּאַבּוּדְרָהֶם, מְשׁוּם דְּלִכְתְחִלָּה עֲשָׂה עֲבֵרָה וְעָבַר עַל מַה שֶּׁאָמְרוּ דְּכָל שֶׁבֵּין עֵינֶיךָ יִהְיוּ שְׁתַּיִם עַל כֵּן צָרִיךְ עֲתָּה לְתַקֵּן וּלְהָנִיחַ כְּדִין, וְלֹא נִהְיָרָא דְּהָלֹא בְּאֶמֶת קַיְימָא לָן מִמַּעֲבַד לֹא מְעַכֵּב שֶׁל רֹאשׁ, הָרֵי דִּבְעָצְמָם קַיְימָא לָן דְּלֹא כְּמַה שֶׁנִּתְעוֹרְרוּ הַמִּקְצָת לְהוֹסִיף עַל הַמִּצְוָה כְּתִקּוּנָהּ, וְאֵין לוֹמַר דְּיִסְלֹק הַשֶּׁל רֹאשׁ וְיָנִיחוּ וְיִקְיְמוּ עֲתָּה כְּתִקּוּנוֹ, זֶה אֵינוֹ, דְּהָלֹא בְּכָל רָגַע שֶׁהוּא נוֹשֵׂא הַתְּפִלִּין עָלָיו הוּא מְקַיֵּם בָּזֶה מִצְוַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּבְרוּחֲאי אֵין לָנוּ לוֹמַר שֶׁיִּסְלֹק עֲתָּה הַמִּצְוָה מִמֶּנּוּ כְּדֵי שֶׁאַחַר כָּךְ יָקִים יוֹתֵר מִן הַמֻּבְחָר. וּגְדוֹלָה מִזּוֹ אָמְרוּ בְּיֶבְמוֹת ל"ט עַמּוּד א' דְּצָרִיךְ הַקָּטָן לְיַבֵּם וְאֵין מְמַתִּינִים בְּגָדוֹל עַד שֶׁיְּבוֹא מִמְּדִינַת הַיָּם, אַף דִּבְקַרָא כְּתִיב (דברים כה ו) 'וְהָיָה הַבְּכוֹר', מְשׁוּם דְּכָל שֶׁהוּרֵי מִצְוָה לֹא מְשַׁהִינַן, אַף דְּאִם הָיְינוּ מְמַתִּינִין לֹא הָיְינוּ מְבַטְּלִין עַל יְדֵי זֶה שְׁכָּתַב בְּמַעֲשֶׂה רַב (הלכות ר"ח סעיף קנט). **עַל כֵּן נִרְאֶה פָּשׁוּט דְּהַדִּין עִם רַבֵּנוּ תָּם"ז** (סי' תרפד סק"ד) **וּכְמוֹ שְׁכָּתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה** (שם סק"ח) **דְּמַאי דְּהָוֵי הָוֵי וּמַהֵר לְהָנִיחַ**

שַׁעֲרֵי הַצִּיּוּן

ה (יז) בֵּ"ח (סי' לח ס"ו) **וּשְׁלֵ"ה:** **(מו)** גְּמָרָא (מנחות לו.): **(מז)** אַחֲרוֹנִים: **(יז)** אֲלִיָּה רַבָּה (סק"ק יב) **וְדֶרֶךְ הַחַיִּים** (דין הנחת תפילין ס"ג) **וְאַרְצוֹת הַחַיִּים** (לב הארץ ס"ו) **עַיֵּן שָׁם**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הַרַב: א) בשו"ע הרב (סכ"ג) כתב שהמנהג במדינות אלו לברך שתי ברכות כדעת הרמ"א. אבל בסידור כתב [כדעת השו"ע] לברך ברכה אחת 'להניח' על של יד, ולכוין לפטור בזה את התפילין של ראש. ואם סח ביניהם יברך על של ראש ברכה אחת 'על מצוות תפילין'.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ראש תְּחִלָּה, צָרִיךְ (כג) לְהַעֲבִיר עַל אוֹתָהּ הַמִּצְוָה וְיָנִיחַ שֶׁל יָד תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ שֶׁל רֹאשׁ: **ז** ׳יְבָרֵךְ (ו) [ו] (כד) לְהָנִיחַ בְּקָמֵץ תַּחַת הַהֵ״א, וְלֹא בְּפַתָּח וּבְדָגֵשׁ: **ח** ׳כָּל הַמִּצְוֹת מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן (פֵּרוּשׁ, קֹדֶם. ׳וַיַּעֲבֹר אֶת הַכּוּשִׁי׳ (שמואל ב׳ יח כג) פֵּרוּשׁוֹ, רָץ וְהִקְדִּים לְפָנָיו), ׳לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הַתְּפִלָּה שֶׁל יָד (כה) אַחַר הֲנָחָה עַל הַקִּבֹּרֶת (כו) קֹדֶם קְשִׁירָתָם, שֶׁקְּשִׁירָתָם זוֹ הִיא עֲשִׂיָּתָן. הגה: וְכֵן בְּשֶׁל רֹאשׁ (כז) קֹדֶם (ז) [ז] שֶׁמְּהַדְּקוֹ בְּרֹאשׁוֹ (טור): **ט** (כח) ׳אָסוּר לְהַפְסִיק (ח) (כט) בְּדִבּוּר בֵּין תְּפִלָּה שֶׁל יָד לִתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, (ל) * וְאִם הִפְסִיק, מְבָרֵךְ עַל שֶׁל רֹאשׁ עַל מִצְוַת תְּפִלִּין. הגה: (לא) * וּלְדִידָן דְּנוֹהֲגִין לְבָרֵךְ שְׁתֵּי בְּרָכוֹת אַף אִם לֹא הִפְסִיק, צָרִיךְ (לב) לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ עַל שֶׁל רֹאשׁ לְהָנִיחַ וְגַם (ט) עַל מִצְוַת (דברי עצמו):

באר הגולה

י אָגוּר (סי׳ לז) בְּשֵׁם מַהֲרַ״י מולין (שו״ת מהרי״ל החדשות סי׳ ב). כ מְנָחוֹת שָׁם (לה:) וּבִכְמָּה דּוּכְתֵּי בְּשַׁ״ס. ל רַמְבַּ״ם פֶּרֶק ד׳ מֵהִלְכוֹת תְּפִלִּין (ה״ז). מ מְנָחוֹת ל״ו (ע״א).

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

וְאִם לֹא נִזְכַּר יְבָרֵךְ כְּשֶׁמֵּנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ לְהָנִיחַ לְבַד, עַיֵּן שָׁם: **ז [ו] לְהָנִיחַ בְּקָמֵץ.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הַלְּבוּשׁ (ס״ז) וְלֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות אות נד) לֵיתָא, דְּאַדְּרַבָּה גַּם הֵם הִכְרִיעוּ לוֹמַר בְּקָמֵץ, וְכָתַב כֵּן עַל פִּי הָעוֹלַת תָּמִיד (סק״ט) וּכְבָר הִשִּׂיג עָלָיו בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יב), וְאֵלִיָּה רַבָּה וּמוֹר וּקְצִיעָה הִסְכִּימוּ לְהַבֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתב האגור) לוֹמַר בְּקָמֵץ וְכֵן כָּתַב מַהֲרַ״מ זַכּוּתָא בְּהַשָּׂגַת כְּתַב יָד עַל סֵפֶר מַצַּת שִׁמּוּרִים. וְכָתַב כִּי בְּקָמֵץ מִלָּשׁוֹן (יחזקאל מד ל) ׳לְהָנִיחַ בְּרָכָה׳ אָתֵי שַׁפִּיר שֶׁפֵּרוּשׁוֹ שֶׁתִּהְיֶה נָחָה שָׁם בְּקִיּוּם וּבִקְבִיעוּת עַל יְדֵי הַקֶּשֶׁר לֹא תָּנוּד אָנֶה וָאָנָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּפַתָּח וְדָגֵשׁ שָׁרְשׁוֹ ינח שֶׁהוּא גַּם כֵּן לְשׁוֹן עֲזִיבָה. וְגַם כְּשֶׁהוּא בִּלְשׁוֹן שִׂימָה כְּגוֹן ׳וְהִנַּחְתּוֹ לִפְנֵי ה׳׳ (דברים כו י) אֵינוֹ אֶלָּא שִׂימָה גְּרִידָא לְרֶגַע וְאַרְעַי, עַיֵּן שָׁם, וּקְצָת מִזֶּה כָּתַב גַּם כֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (שם) עַיֵּן שָׁם: **ח [ז] שֶׁמְּהַדְּקוֹ.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְכָתַב בְּשִׁלְמֵי צִבּוּר (דיני תפילין אות ב) שֶׁצָּרִיךְ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יְהֵא נֶחְפָּז לְבָרֵךְ עַל שֶׁל יָד קֹדֶם הֲנָחָה בַּקִּבֹּרֶת, דַּהֲוָה לֵיהּ קוֹדֶם דְּקוֹדֶם. וְאַחַר הַהִדּוּק אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא עָשָׂה הַכְּרִיכוֹת

בַּאֵר הֵיטֵב

ז (ו) לְהָנִיחַ בְּקָמֵץ. בִּלְבוּשׁ (ס״ז) וְלֶחֶם חֲמוּדוֹת (דברי חמודות) אוֹת נ״ד וּמַהֲרַ״ם דְּלוֹנְזָאנוֹ חָלְקוּ עַל הַמְחַבֵּר וּסְבִירָא לְהוּ לְבָרֵךְ בְּפַתָּח: **ח (ז) שֶׁמְּהַדְּקוֹ בְּרֹאשׁוֹ.** הַיְינוּ גַּם כֵּן אַחַר הֲנָחָה עַל הָרֹאשׁ וְקֹדֶם הַהִדּוּק, דְּלֹא כְּמוֹ שֶׁנּוֹהֲגִין הָעוֹלָם שֶׁמְּבָרְכִין קֹדֶם הֲנָחָה. בַּ״ח (ס״ו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג): **ט (ח) בְּדִבּוּר.** אֲפִלּוּ בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. בְּאֵר שֶׁבַע (סוטה מד. סוף ד״ה סח) וּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט סי׳ כו) וְעוֹלַת תָּמִיד (ס״ק יג). וְכָתַב בְּסֵפֶר בִּרְכַּת אַבְרָהָם (ח״ד סי׳ קעב) לָאו דַּוְקָא דִּבּוּר אֶלָּא אֲפִלּוּ הֵנִיחַ תְּפִלִּין שֶׁל יָד בְּבַיִת אֶחָד וְהָלַךְ לְהָנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ בְּבַיִת אַחֵר, אַף עַל פִּי שֶׁבִּשְׁעַת הַבְּרָכָה הָיָה דַּעְתּוֹ בְּכָךְ צָרִיךְ לְבָרֵךְ, וְכֵן כָּתַב שְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה״ט ס״ג), וְעוֹלַת תָּמִיד (שם) כָּתַב עָלָיו וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה, עַיֵּן שָׁם. וְאִם רָמַז בְּעֵינָיו וְקוֹרֵץ בְּאֶצְבְּעוֹתָיו הָוֵי הֶפְסֵק בֵּין תְּפִלָּה שֶׁל יָד לִתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ. הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק א׳ סִימָן נ״ז. אִם הֵנִיחַ תְּפִלִּין שֶׁל יָד, וּכְשֶׁבָּא לְהָנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ הַקְּצִיצָה בַּבָּשָׂר אַחַר שֶׁהִגִּיעַ לַאֲוִיר הָרֹאשׁ, הִפְסִיק בְּדִבּוּר, אִי אָמְרִינַן הָכָא קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהֻנְּחָה דָּמְיָא, עַיֵּן הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב׳ סִימָן מ״ב. מִי שֶׁהֵנִיחַ תְּפִלִּין שֶׁל יָד וְכָרַךְ שָׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְלֹא בֵּרַךְ וְסָח בֵּינְתַיִם, מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם, כֵּיוָן דִּבְרָכוֹת אֵינָן מְעַכְּבוֹת מִקְּרֵי שַׁפִּיר סָח בֵּין תְּפִלָּה לִתְפִלָּה וּמְבָרֵךְ שְׁתַּיִם. הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת חֵלֶק ב׳ סִימָן קי״ט: **(ט) עַל מִצְוַת.** וְצָרִיךְ

בֵּאוּר הֲלָכָה

הַשֶּׁל יָד כְּדֵי שֶׁיִּתְקַיֵּם כָּל זְמַן שֶׁבֵּין עֵינֶיךָ יִהְיוּ שְׁתַּיִם, וְדַי בָּזֶה:

ט * וְאִם הִפְסִיק. פָּשׁוּט דְּבֵין אִם הַהֶפְסֵק הָיָה עַל יְדֵי דִּבּוּר אוֹ עַל יְדֵי הֶסַּח הַדַּעַת בִּלְבַד, וְכָל שֶׁכֵּן הוּא, עַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן ח׳ סָעִיף קָטָן י״ד. **וְשִׁעוּר הַהֶפְסֵק דְּעַל יְדֵי דִּבּוּר הוּא אֲפִלּוּ עַל יְדֵי תֵּבָה אַחַת**, מִמַּה שֶּׁכָּתַב הָרֹא״שׁ בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (סי׳ לג) דְּאִם עָנָה אָמֵן בֵּינְתַיִם עַל אֵיזוֹ בְּרָכָה שֶׁשָּׁמַע שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ. וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם בִּכְלָל ה׳ (סי״א) שֶׁמִּסְתַּפֵּק עַל הֶפְסֵק תֵּבָה אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם בֵּין הַבְּרָכָה לַעֲשִׂיַּת אוֹתוֹ דָּבָר אִם הָוֵי הֶפְסֵק, וְתֵימָא שֶׁלֹּא שָׂם לִבּוֹ לְדִבְרֵי הָרֹא״שׁ אֵלּוּ. **כָּתַב הַבַּאֵר הֵיטֵב** (סק״ח) **אִם הֵנִיחַ תְּפִלִּין שֶׁל יָד וּכְשֶׁבָּא לְהָנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ הַקְּצִיצָה בַּבָּשָׂר אַחַר שֶׁהִגִּיעַ לַאֲוִיר הָרֹאשׁ, הִפְסִיק בְּדִבּוּר, אִי אָמְרִינַן קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהֻנְּחָה דָּמְיָא לְעִנְיָן זֶה עַיֵּן בַּהֲלָכוֹת קְטַנּוֹת** חֵלֶק ב׳ סִימָן מ״ב. **וְעַיֵּן בַּאֲרֻצּוֹת הַחַיִּים** (המאיר לארץ סק״נ) **שֶׁהִשִּׂיג עָלָיו בִּרְאָיָה בְּרוּרָה דְּכָל שֶׁלֹּא הִדֵּק לֹא נִגְמַר הַמִּצְוָה, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר עִקְּרֵי דִּינִים** (סי׳ ב ס״ב) בְּשֵׁם תְּפִלָּה לְדָוִד (ברכת השחר סט״ו). **עוֹד כָּתַב בְּבַאֵר הֵיטֵב** (שם) **בְּשֵׁם הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת, מִי שֶׁהֵנִיחַ תְּפִלִּין שֶׁל יָד וְכָרַךְ שָׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת וְלֹא בֵּרַךְ וְסָח בֵּינְתַיִם, מְבָרֵךְ שְׁתַּיִם**, כֵּיוָן דִּבְרָכוֹת אֵינָן מְעַכְּבוֹת מִיקְּרֵי שַׁפִּיר סָח בֵּין תְּפִלָּה לִתְפִלָּה וּמְבָרֵךְ שְׁתַּיִם, **וְהִשִּׂיג עַל זֶה גַּם כֵּן הָאֲרֻצּוֹת הַחַיִּים** (שם ס״ק סג) דְּהָא אִם לָבַשׁ טַלִּית קָטָן וְלֹא בֵּרַךְ וְאַחַר כָּךְ לָבַשׁ הַטַּלִּית גָּדוֹל יָכוֹל לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחַת עַל שְׁנֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ [סִימָן ח׳ סָעִיף י׳], **וְהוּא הַדִּין בָּזֶה חוֹזֵר בִּרְכַּת לְהָנִיחַ גַּם אַשֶּׁל יָד הַקּוֹדֶמֶת וְאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ רַק בְּרָכָה אַחַת לְהַמְחַבֵּר, עַיֵּן שָׁם:**

*** וּלְדִידָן דְּנוֹהֲגִין וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּסָעִיף קָטָן ל״ב לְעִנְיַן מִשְׁמוּשׁ. וְדַע דְּהַגָּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר מַסִּיק בְּחִדּוּשָׁיו** [א] **דִּבְפֶסַח יְבָרֵךְ תְּחִלָּה עַל שֶׁל רֹאשׁ עַל מִצְוַת וְאַחַר כָּךְ יְמַשְׁמֵשׁ בְּשֶׁל יָד וִיחַזֵּק הַקֶּשֶׁר וִיבָרֵךְ לְהָנִיחַ**, וּבָזֶה יֵצֵא יְדֵי שִׁיטַת רַשִׁ״י וְרַבֵּנוּ תָּם, עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְרוּרָה

אֲבָל אִם הֵנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ תְּחִלָּה אוֹ שֶׁמָּצָא הַשֶּׁל יָד שֶׁנִּשְׁמַט מִמְּקוֹמוֹ, אֵין לְהָסִיר הַשֶּׁל רֹאשׁ, דְּמַאי דַּהֲוָה הֲוָה, וִימַהֵר לְהָנִיחַ שֶׁל יָד עַל מְקוֹמוֹ. וְיֵשׁ חוֹלְקִין, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: **(כג) לְהַעֲבִיר.** כֵּיוָן (כ) דִּכְתִיב בַּקְּרָא מְפֹרָשׁ (דברים יא יח) דְּיָד קוֹדֶם, דְּמִתְּחִלָּה ׳וּקְשַׁרְתֶּם׳ וַהֲדַר ׳וּלְטוֹטָפוֹת׳ לְפִיכָךְ אֵין מַשְׁגִּיחִין עַל הַעֲבָרַת הַמִּצְוָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְעֵיל בְּסָעִיף א׳ גַּבֵּי צִיצִית וּתְפִלִּין: **ז (כד) לְהָנִיחַ בְּקָמֵץ.** שֶׁהוּא לְשׁוֹן הֲנָחָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יחזקאל מד ל) ׳לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ׳, וְלֹא בְּפַתַּ״ח שֶׁהוּא לְשׁוֹן עֲזִיבָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בראשית מב לג) ׳אֲחִיכֶם אֶחָד הַנִּיחוּ אִתִּי׳ [אַחֲרוֹנִים]: **ח (כה) אַחַר הֲנָחָה וְכוּ׳.** (כא) דְּקֹדֶם לָכֵן לְכַתְּחִלָּה אֵין רָאוּי לְבָרֵךְ, דַּהֲוֵי קֹדֶם דְּקֹדֶם, וְצָרִיךְ לְקָרֵב הַבְּרָכָה לַעֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה בְּכָל מַה דְּאֶפְשָׁר: **(כו) קֹדֶם קְשִׁירָתָן.** וּבְדִיעֲבַד (כב) יְבָרֵךְ אֲפִלּוּ אַחַר כָּךְ, דְּמִצְוָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ מֶשֶׁךְ זְמַן הוּא בְּכָלֵי יוֹמָא: **(כז) קֹדֶם שֶׁמְּהַדְּקָן.** כִּי הַהִדּוּק הוּא מִצְוַת הַקְּשִׁירָה. וְצָרִיךְ גַּם כֵּן לִזָּהֵר שֶׁיִּהְיֶה הַבְּרָכָה אַחַר שֶׁמֻּנָּחִים עַל הָרֹאשׁ, (כג) לֹא כְּאוֹתָן שֶׁמְּבָרְכִין בְּעוֹדָם בְּיָדָם, דְּאִם כֵּן הָוֵי לֵיהּ קֹדֶם דְּקֹדֶם. גַּם בִּשְׁעַת בְּרָכָה שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ יִרְאֶה (כד) שֶׁיִּהְיֶה מְכֻסֶּה רֹאשׁוֹ בְּטַלִּית וְלֹא יְבָרֵךְ בְּגִלּוּי הָרֹאשׁ: **ט (כח) אָסוּר לְהַפְסִיק.** אֲפִלּוּ בְּדִבּוּר שֶׁל מִצְוָה (כה) כְּגוֹן לְהָשִׁיב שָׁלוֹם לְרַבּוֹ וְכָל כְּהַאי גַּוְנָא, כִּי גּוֹרֵם בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה. וַאֲפִלּוּ לְאוֹתָן הַמְּנִיחִין (כו) תְּפִלִּין בְּחֹל הַמּוֹעֵד בְּלִי בְּרָכָה, אוֹ הַמְּנִיחִין תְּפִלִּין דְּרַבֵּנוּ תָּם אַחַר שֶׁחָלַץ תְּפִלִּין דְּרַשִׁ״י, אוֹ (כז) שֶׁחָלַץ תְּפִלִּין עַל מְנָת לְהַחֲזִירָן דְּהָרַמְ״א בְּסָעִיף י״ב פָּסַק דְּאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ כְּשֶׁמְּנִיחָן אַחַר כָּךְ, אֲפִלּוּ הָכִי עֲבֵרָה הִיא לְהָסִיחַ בֵּינֵיהֶן, דִּלְכַתְּחִלָּה בָּעִינַן שֶׁיִּהְיוּ סְמוּכִין וּתְכוּפִין זֶה לָזֶה דִּכְתִיב (שמות יג ט) ׳וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ׳, שֶׁיְּהֵא הֲוָיָה אַחַת לִשְׁתֵּיהֶן: **(כט) בְּדִבּוּר.** וַאֲפִלּוּ (כח) בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ. וּלְכַתְּחִלָּה אָסוּר (כט) אֲפִלּוּ לְהַפְסִיק בִּשְׁתִיקָה אִם שׁוֹהֶה הַרְבֵּה שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ, אֲפִלּוּ (ל) לֹא הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ. וַאֲפִלּוּ (לא) לִרְמֹז בְּעֵינָיו וְלִקְרֹץ בְּאֶצְבְּעוֹתָיו בֵּין הַתְּפִלִּין שֶׁל יָד וּבֵין הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ גַּם כֵּן יֵשׁ לִזָּהֵר לְכַתְּחִלָּה. אִם הֵנִיחַ תְּפִלִּין שֶׁל יָד בְּבַיִת זֶה וּתְפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ בְּבַיִת אַחֵר וְהָיָה דַּעְתּוֹ לָזֶה, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ח׳ סָעִיף י״ג וּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם (ס״ק לג-לד) לְעִנְיַן טַלִּית, (לב) וְהוּא הַדִּין לְעִנְיָנֵנוּ: **(ל) וְאִם הִפְסִיק.** אֲפִלּוּ (לג) בְּשׁוֹגֵג: **(לא) וּלְדִידָן דְּנוֹהֲגִין וְכוּ׳.** כִּי הַטַּעַם שֶׁאָנוּ מְבָרְכִין שְׁתֵּי בְּרָכוֹת עַל תְּפִלִּין וְלֹא דַּי בְּבִרְכַּת לְהָנִיחַ לְבַד הוּא, שֶׁאָנוּ סוֹבְרִין דְּעִקַּר תִּקּוּן הַבְּרָכוֹת אֵלּוּ כָּךְ הָיְתָה, בִּתְחִלַּת הֲנָחָתָם תִּקְּנוּ לְבָרֵךְ לְהָנִיחַ וְקָאֵי נַמִּי עַל שֶׁל רֹאשׁ, וּכְשֶׁמֵּנִיחַ הַשֶּׁל רֹאשׁ וּמְהַדְּקוֹ מְבָרֵךְ נַמִּי עַל מִצְוַת, שֶׁזּוֹ הִיא גְּמַר הַמִּצְוָה, הִלְכָּךְ מִמֵּילָא אִם סָח וְהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ גַּם לְהָנִיחַ עַל הַשֶּׁל רֹאשׁ [הָרֹא״שׁ (הלכות תפילין סי׳ יד)]: **(לב) לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ.** וְנָכוֹן (לד) שֶׁיְּמַשְׁמֵשׁ אָז בְּשֶׁל יָד לַהֲזִיזוֹ מִמְּקוֹמוֹ וִיחַזֵּק הַקֶּשֶׁר, וּבָזֶה תַּחֲזֹר בִּרְכַּת לְהָנִיחַ גַּם עַל הַשֶּׁל יָד וְהַשֶּׁל רֹאשׁ תְּכוּפִים זֶה לָזֶה, (לה) וְאִם בֵּרַךְ בְּלֹא מִשְׁמוּשׁ,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא): ח (כא) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב): (כב) פְּרִי מְגָדִים (א״א ס״ק יב): (כג) בַּ״ח (ס״ו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג): (כד) פְּרִי מְגָדִים (שם): ט (כה) רַמְבַּ״ם (תפילין פ״ד ה״ו): (כו) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד): (כז) אֲרֻצּוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״ט): (כח) בְּאֵר שֶׁבַע (סוטה מד. ד״ה סח) וּפָשׁוּט: (כט) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז סק״ד): (ל) דִּבְהֶסַּח הַדַּעַת לְכֻלֵּי עָלְמָא אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ: (לא) אֲרֻצּוֹת הַחַיִּים (שם) בְּשֵׁם הֲלָכוֹת קְטַנּוֹת (ח״א סי׳ נז): (לב) אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יד) וַאֲרֻצּוֹת הַחַיִּים (שם): (לג) פָּשׁוּט: (לד) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו), וְעַיֵּן בַּאֲרֻצּוֹת הַחַיִּים (המאיר לארץ ס״ק נז) שֶׁהֶאֱרִיךְ וְחִזֵּק שִׁיטַת הָרָזַ״ה (המאור ר״ה יב.): (לה) פְּרִי מְגָדִים (שם) וַאֲרֻצּוֹת הַחַיִּים (לב הארץ ס״ט):

לִיקּוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְשׁוּ״ע הָרַב (סכ״ג) מְבוֹאָר שֶׁיְּבָרֵךְ תְּחִלָּה ׳לְהָנִיחַ׳.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah